

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Betänkandet (SOU 2015:89) Ny Museipolitik, Kulturdepartementet, Ku2015/02515/KL

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Kulturdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Museiutredningen har genomfört en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur samt regeringens styrning av dem. I betänkandet beskrivs de statliga museernas historia och museipolitikens utveckling över tid. Betänkandet behandlar också hur vissa mer genomgripande samhällsförändringar påverkat förutsättningarna för museiverksamhet samt viktigare trender och utvecklingstendenser som kan förväntas vara av betydelse framöver.

Museiutredningens bedömning är att den statliga museipolitiken bör få en delvis ny inriktning som samtidigt är mer precis och mer övergripande än i dag. Utredningen menar att museerna bör ges ett både tydligare eget mandat och större ansvar för att utveckla verksamheterna. Tydliga och långsiktiga utgångspunkter och mål behöver kombineras med kvalitetsdrivande system och medel behöver frigöras för utveckling.

De förslag som lämnas i betänkandet berör i huvudsak de statliga museerna, men några av förslagen påverkar även verksamhet på regional och kommunal nivå.

Region Kronoberg delar flertalet av de analyser och förslag som lämnas i betänkandet, men anser att konsekvenserna av några av de föreslagna förändringarna skulle behöva utredas vidare. Det rör framförallt kopplingen till kultursamverkansmodellen, de regionala förutsättningarna och jämförelsen mellan musei- och bibliotekssektorn.

Synpunkter

Region Kronoberg lämnar synpunkter på remissen enligt nedan.

Region Kronoberg delar museiutredningens bedömning att det är viktigt att lyfta museernas självständiga ställning som kunskapsinstitutioner och att museerna som centrala kunskapsinstitutioner i samhället bör stå fria från försök att från politiskt håll detaljstyra innehållet i verksamheten.

Förslaget omfattar ett stort antal verksamheter på nationell, regional och lokal nivå och ett rimligt antagande torde vara att graden av politisk styrning är kopplat till ett flertal olika faktorer. Kunskap om de olika verksamheternas varierande förutsättningar och behov finns i hög grad på regional och lokal nivå. I Kronobergs län, exempelvis, drivs läns museet Smålands museum i stiftelseform via bolaget Kulturparken Småland. Där utfärdar de två ägarna, Region Kronoberg och Växjö kommun, gemensamma ägardirektiv. En annan stiftelse i Kronoberg, som äger Ljungbergsmuseet, fick i samband med inträdet i kultursamverkansmodellen 2012 ett utökat uppdrag som är mer detaljerat och avgränsat.

Den regionala kulturplanen är övergripande styrdokument. I den fastslås principen om armlängds avstånd. Kultursamverkansmodellen infördes mot bakgrund av ambitionen att föra kulturen närmare invånarna och skapa ett ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Museiutredningens förslag om ny inriktning och central lagstiftning väcker frågor kring hur utrymmet för regionala prioriteringar och variationer påverkas. Museiutredningen lyfter visserligen att förslaget på lagstiftning inte hindrar att institutionerna ges olika uppdrag och verksamhetsinriktning, utan tar sikte på beslut som syftar till att styra eller förbjuda visst verksamhetsinnehåll i enskilda fall. Inom ramen för sina uppdrag ska det stå museerna fritt att utforma verksamheten och att avgöra vilka perspektiv och tolkningar som ska presenteras för allmänheten. Det är en övergripande princip som delas av Region Kronoberg. I den regionala kulturplanen för Kronobergs län 2015-2017 betonas att det är viktigt att upprätthålla principen om armlängds avstånd inom *alla* kulturområden. Museiutredningen beskriver en utveckling som gjort det angeläget att, som för biblioteken, stärka museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället och deras ansvar för att förmedla ett reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden samt en öppenhet för olika berättelser och perspektiv. Museiutredningens förslag lämnar dock frågan öppen kring huruvida en ny inriktning för museipolitiken och en central lagstiftning generellt stärker principen om armlängds avstånd eller öppnar upp för detaljstyrning av andra kulturområden som inte kommer att omfattas av denna inriktning. Den utveckling som beskrivs i museiutredningen och de utmaningar som det för med sig delas av flera kulturorganisationer än museerna och biblioteken. Så gör även rätten att förmedla ibland obehagliga budskap till en publik.

Museiutredningen bygger flera av förslagen på att likheterna mellan musei- och bibliotekssektorn gör det rimligt att reglera sektorerna på likartat sätt. Med utgångspunkt i ett regionalt perspektiv är det viktigt att poängtera att sektorerna också har stora olikheter, även om det finns huvudmän på lokal, regional och nationell nivå. Det regionala huvudmannskapet är betydligt starkare vad gäller museisektorn än på biblioteksområdet. På lokal nivå är förhållandet det motsatta.

Region Kronoberg konstaterar i likhet med museiutredningen att det finns behov av att stärka museifrågorna inom ramen för kultursamverkansmodellen och Samverkansrådet, inte minst för att bättre spegla de regionala förutsättningarna där länsinstitutionerna är drivande aktörer i den regionala utvecklingen. En ny myndighet med ansvar för museifrågorna och ett separat system utanför

kultursamverkansmodellen gällande exempelvis uppföljning och utveckling kan dock leda till konsekvenser för kultursamverkansmodellen och för regionerna. Att organiseringen fungerar för bibliotekssektorn och uppföljningen av biblioteksverksamheten hänger samman med att regionerna i relativt låg utsträckning bedriver egen biblioteksverksamhet. Den regionala museiverksamheten är betydligt mer omfattande. Den kvalitativa och kvantitativa uppföljning som görs inom kultursamverkansmodellen ger regionerna ett mycket bra samlat kunskapsunderlag och det vore olyckligt med ett steg bort från modellen och den dialog och utveckling som sker där. Enligt Region Kronoberg behövs en mer utförlig konsekvensanalys och det bör även utredas vidare hur museifrågorna kan stärkas inom befintliga myndighetsstrukturer för att möta de utmaningar som museiutredningen belyser.

Region Kronoberg konstaterar för övrigt att medverkans- och utställningsavtalet inte nämns överhuvudtaget i museiutredningen.

Avslutningsvis ser Region Kronoberg mycket positivt på ökad samverkan mellan museer på nationell, regional och lokal nivå och att man ser över den hierarkiska ordning som präglar sektorn. Det öppnar upp för en utveckling där även regionala museer kan tilldelas nationella ansvarsområden, vilket ligger väl i linje med kultursamverkansmodellens intentioner.

Ragnar Lindberg
Ordförande kulturnämnden

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör